

**Інститут української мови НАН України
Київська православна богословська академія
Мовознавча комісія Наукового товариства
імені Т. Шевченка**

**VI МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

**«УКРАЇНСЬКА МОВА І СФЕРА
САКРАЛЬНОГО»**

ПРОГРАМА

23–24 жовтня 2025 року

Київ 2025

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

ГОЛОВИ:

П.Ю. Гриценко, директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

прот. Я. Романчук, ректор Київської православної духовної академії, кандидат наук із богослов'я, доцент

Г.М. Дидик-Меуш, голова Мовознавчої комісії Наукового товариства ім. Т. Шевченка, доктор філологічних наук, професор

ЗАСТУПНИКИ:

Р.О. Коца, старший науковий співробітник Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

Н.В. Пуряєва, старший науковий співробітник Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Т.В. Сивокозова, молодший науковий співробітник Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук

ЧЛЕНИ ОРГКОМІТЕТУ:

М.С. Скаб, доктор філологічних наук, професор

прот. В. Клос, проректор з навчальної роботи Київської духовної академії, доктор наук із богослов'я, професор

Н.Г. Горголюк, заступник директора Інституту української мови НАН України з наукової роботи, кандидат філологічних наук, доцент

Л.П. Гнатюк, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор філологічних наук

Г.М. Наєнко, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, професор кафедри славістики Лодзького університету, доктор філологічних наук, доктор габілітований, професор

О.Я. Мирончук, заступник Голови Національної комісії зі стандартів державної мови, професор Київської православної богословської академії, кандидат наук із богослов'я, кандидат філологічних наук, доцент

СЕКРЕТАР:

дияк. В. Дорош, завідувач кафедри Священного Писання Київської православної богословської академії, доктор філософії із богослов'я

ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

23 жовтня, четвер

10.00–11.00

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/qeh-udti-wms>

Павло Юхимович Гриценко, директор Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор

прот. Ярослав Романчук, ректор Київської православної духовної академії, кандидат наук із богослов'я, доцент

Мар'ян Стефанович Скаб, доктор філологічних наук, професор

Марія Василівна Скаб, доктор філологічних наук, професор

Ганна Михайлівна Дидик-Меуш, голова Мовознавчої комісії Наукового товариства ім. Т. Шевченка, доктор філологічних наук, професор

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

11.00-16.00

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/qeh-udti-wms>

МОЙСІЄНКО Віктор Михайлович, *член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор (Житомир, Україна)*

Церковнослов'янська мова і розвиток української писемности

НАЄНКО Галина Михайлівна, *професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, професор кафедри славістики Лодзького університету, доктор філологічних наук, доктор габілітований, професор (Київ, Україна / Лодзь, Польща)*

Руська редакція церковнослов'янської мови — до визначення ознак

ГНАТЮК Лідія Павлівна, *професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Інституту філології Київського національного*

*університету імені Тараса Шевченка, доктор
філологічних наук (Київ, Україна)*

**Воскресні богослужіння Київського Октоїха
1629 року як джерело дослідження
акцентуаційної специфіки української редакції
церковнослов'янської мови**

МОЗЕР Міхаель, *професор Інституту
славістики Віденського університету, доктор
габілітований, професор (Відень, Австрія)*

**Ще раз про церковнослов'янську мову
української редакції середини XVIII ст.**

ДИДИК-МЕУШ Ганна Михайлівна, *старший
науковий співробітник відділу української мови
Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича
НАН України, доктор філологічних наук, професор
(Львів, Україна)*

**Релігійний сюжет і «Словник української мови
XVI – першої пол. XVII ст.»: писемне джерело як
розширений контекст для семантизації**

13.00-14.00 – ПЕРЕРВА

14.00-16.00

БИБИК Світлана Павлівна, член-кореспондент НАН України, провідний науковий співробітник відділу стилістики, культури мови та соціолінгвістики Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук, професор (Київ, Україна)

Сучасний релігійний дискурс у просторі української національної ідентичності

КОЦЬ Тетяна Анатоліївна, провідний науковий співробітник відділу стилістики, культури мови, соціолінгвістики Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук (Київ, Україна)

Релігійний стиль як різновид сучасної літературної мови: загальнослов'янська і внутрішньоукраїнська проблематика

ПРЕЛОВСЬКА Ірина Миколаївна, професор Київської православної богословської академії, провідний науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України, доктор історичних наук, доктор церковно-історичних наук (Київ, Україна)

Документальні джерела про українізацію церковного життя Української Автокефальної Православної Церкви 1920-х років

КУПЧИНСЬКА Зоряна Олегівна, *професор кафедри української мови ім. професора Івана Ковалика Львівського національного університету ім. Івана Франка, доктор філологічних наук, професор (Львів, Україна)*

Канонічні імена як твірні основи антропонімії XVII ст. у турецькому історичному джерелі

ДАНИЛЕНКО Андрій, *повний професор кафедри сучасних мов і культур університету «Пейс», доктор філософії, професор (Нью-Йорк, США)*

Тітмар Мерзебурзький і Аль-масуді про слов'янських богів, храми та письмо

ДИСКУСІЯ

15.30–16.00

СЕКЦІЙНІ ЗАСІДАННЯ

24 жовтня, п'ятниця

10.00–16.00

12.30–13.30 – ПЕРЕРВА

Секція 1

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНО-РЕЛІГІЙНА ПИСЕМНІСТЬ: ЖАНРИ, ТЕКСТИ, ДЖЕРЕЛА

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/cgo-ofxh-uto>

Голова: *Коца Руслана Олександрівна*, кандидат філологічних наук

Секретар: *Осінчук Юрій Васильович*, кандидат філологічних наук, старший дослідник

КОЦА Руслана Олександрівна, *старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук (Київ, Україна)*

Углянське Учительне Євангеліє як цінне джерело для вивчення регіональних варіантів староукраїнської мови

СУХОВІЙ Оксана Олександрівна, доцент
кафедри української мови, кандидат філологічних
наук, доцент (Київ, Україна)

**Ознаки гібридності мови проповідей Варлаама
Ясинського**

ДОБОСЕВИЧ Уляна Богданівна, доцент
кафедри української мови ім. професора Івана
Ковалика Львівського національного університету
ім. Івана Франка, кандидат філологічних наук,
доцент (Львів, Україна)

**Жанр учительних Євангелій у мовотворчих
тенденціях кінця XVI – першої половини
XVII ст.**

КИСЕЛЬОВ Роман Євгенійович, старший
науковий співробітник Інституту літератури
ім. Т. Г. Шевченка НАН України, викладач
церковнослов'янської мови Київської
Трьохсвятительської семінарії УГКЦ, кандидат
філологічних наук, старший дослідник (Київ,
Україна)

**Мови взірцевих вітань із релігійними святами в
києво-могилянських курсах риторики XVII –
початку XVIII ст.**

ОСІНЧУК Юрій Васильович, *старший науковий співробітник відділу українського мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, кандидат філологічних наук, старший дослідник (Львів, Україна)*

Українські церковнослов'янські тексти як джерела російських історичних словників

ЗАБОЛЮТНА Наталія Валентинівна, *старший науковий співробітник відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, кандидат філологічних наук*

Каталоги кириличних стародруків василіянських друкарень як джерела з історії української мови та церковнослов'янської мови української редакції

ШМАНЬКО Тарас, *завідувач кафедри літургійних наук філософсько-богословського факультету Українського католицького університету, доктор богослов'я (Львів, Україна)*

Требник Київської Церкви: кириличні рукописи XVI–XVIII ст. Досвід опису і дослідження

ЗАНЕВИЧ Ольга Євгенівна, старший науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, кандидат філологічних наук (Львів, Україна)

Церковно-релігійна атрибутика в рукописній граматиці 1645 р. Івана Ужевича: окремі зауваги

ВИСОЦЬКА Тетяна Йосифівна, доцент кафедри української мови ім. проф. Івана Ковалика Львівського національного університету ім. Івана Франка, кандидат філологічних наук (Львів, Україна)

Мовні особливості авторських передмов до релігійних текстів XVI–XVII ст.

ГНАТЮК Мирослава Василівна, доцент кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка», кандидат філологічних наук, доцент (Львів, Україна)

Тексти недільних Євангелій лемківським діалектом

ГАЙДА Ольга Мирославівна, доцент кафедри української мови та славістики Тернопільського

національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка, кандидат філологічних наук, доцент (Тернопіль, Україна)

Пам'ятки української мови XVI–XVII ст. про діяльність братства при Свято-Успенській церкві у Львові

ФЕДАК Софія Андріївна, доцент кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету ім. Івана Пулюя, кандидат філологічних наук, доцент (Тернопіль, Україна)

Зміст і мовні риси передмов та післямов українськомовних книг теологічного змісту, виданих у Почаївському василіянському монастирі у XVIII ст.

ДЕМ'ЯНЮК Марина Петрівна, старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук (Київ, Україна)

Мова і стиль літопису Мгарського монастиря

Секція 2

СФЕРА САКРАЛЬНОГО ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/zaz-pdqy-erx>

Голова: *Піддубна Наталія Віталіївна*, доктор філологічних наук

Секретар: *Москаленко Лілія Анатоліївна*, кандидат філологічних наук

ПІДДУБНА Наталія Віталіївна, професор кафедри Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, доктор філологічних наук (Харків, Україна)

Вербалізація жанру молитви в поезії воєнної доби

БОГДАН Світлана Калениківна, професор кафедри історії та культури української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки, кандидат філологічних наук, професор (Луцьк, Україна)

Регулятиви дух і душа в епістолярних текстах Лесі Українки

ДЕНИСЮК Василь Вікторович, професор кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини, доктор філологічних наук, доцент (Умань, Україна)

Між Церквою та особистим: релігійна лексика як відображення повсякденного життя та духовності українців у щоденниках XVIII ст.

ГОЛИК Роман Йосипович, старший науковий співробітник відділу нової історії Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, доктор філологічних наук (Львів, Україна)

Слово сакрум і профанум: мовні виміри української релігійної пам'яті

МИРОНЧУК Олександр Якович, заступник Голови Національної комісії зі стандартів державної мови, професор Київської православної богословської академії, кандидат наук із богослов'я, кандидат філологічних наук, доцент (Київ, Україна)

Деякі особливості найменування релігійних організацій в Україні

ЛІСНЯК Наталія Іванівна, доцент кафедри
*бізнес-лінгвістики Київського національного
економічного університету ім Вадима Гетьмана,
кандидат філологічних наук (Київ, Україна)*

Мікротопонімія Західного Поділля,
умотивована християнською лексикою

ГАНЖА Ангеліна Юріївна, старший науковий
*співробітник відділу стилістики, культури мови
та соціолінгвістики Інституту української мови
НАН України, кандидат філологічних наук (Київ,
Україна)*

**Репрезентація церковно-релігійної лексики в
підручниках української мови для НУШ**

ОГУЛЬЧАНСЬКИЙ Богдан священник
*Православної Церкви України, кандидат фізико-
математичних наук (Київ, Україна)*

**Специфіка емотивної лексики української мови
на позначення релігійних почуттів**

СИВОКОЗОВА Тетяна Василівна, молодший
*науковий співробітник відділу історії української
мови та ономастики Інституту української мови
НАН України, кандидат філологічних наук (Київ,
Україна)*

Лексика староукраїнських проповідей другої пол. XVII–XVIII ст.

РЕДЬКО Євген Олександрович, доцент кафедри філології Українського католицького університету, старший науковий співробітник відділу української мови Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, кандидат філологічних наук (Львів, Україна)

Деякі спостереження щодо семантики слів у релігійних текстах XVI – першої половини XVII ст. у контексті їх лексикографічного опрацювання

МОСКАЛЕНКО Лілія Анатоліївна, старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук (Київ, Україна)

Борис і Гліб — мученики за віру: особливості мовної реалізації рис перших святих Русі в Четвертій Мінеї 1489 року

ЦАРАЛУНГА Інна Богданівна, співробітник Бібліотеки та архіву ім. Миколи Ворона м. Калгарі

*(Канада), доктор філологічних наук, професор
(Калгарі, Канада)*

**Українська релігійна література в Культурному
центрі св. Володимира**

ЗЕЛІНСЬКА Оксана Юріївна, професор
кафедри Уманського державного педагогічного
університету ім. Павла Тичини, доктор
філологічних наук, професор (Умань, Україна)

**Мовні тактики впливу на адресата
в пастирських посланнях Андрея Шептицького**

СТЕЦИК Марія Степанівна, доцент кафедри
української мови факультету української та
іноземної філології Дрогобицького державного
педагогічного університету ім. Івана Франка,
кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобич,
Україна)

**Сакральний вимір мовотворчості о. Кирила
Селецького**

ШАРМАНОВА Наталя Миколаївна, доцент
кафедри української мови Криворізького
державного педагогічного університету,
кандидат філологічних наук, доцент (Кривий Ріг,
Україна)

Духовний код лінгвокультури крізь призму афористики

Секція 3

ПЕРЕКЛАД БІБЛІЙНИХ ТА ЛІТУРГІЙНИХ ТЕКСТІВ: ТРАДИЦІЯ ТА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/szg-rouv-gjq>

Голова: *Пуряєва Наталія Володимирівна*,
кандидат філологічних наук

Секретар: *Мороз Тетяна Василівна*, кандидат
філологічних наук, доцент

ШМІГЕР Тарас Володимирович, доцент
*кафедри перекладознавства і контрастивної
лінгвістики ім. Григорія Кочура Львівського
національного університету ім. Івана Франка,
доктор філологічних наук, доцент (Львів, Україна)*

**Пряшівський переклад Літургії св. Івана
Золотоустого у контексті української
літургійної традиції**

ЧЕРЕМСЬКА Ольга Степанівна, завідувач кафедри української філології та історії Харківського національного економічного університету, доктор філологічних наук, професор (Харків, Україна)

Роздуми над проблемою перекладу церковнослов'янського тексту сучасною українською літературною мовою

ДЗЕРА Оксана Василівна, завідувач кафедри перекладознавства і контрастивної лінгвістики ім. Григорія Кочура Львівського національного університету ім. Івана Франка, доктор філологічних наук, професор (Львів, Україна)

Паратекстуальні виміри синхронних українських перекладів Святого Письма: зіставлення Біблії у перекладі І. Огієнка (1962) і «Римської Біблії» (1963)

ПРОЦИК Ірина Романівна, доцент кафедри української преси Львівського національного університету ім. Івана Франка, доктор філологічних наук, доцент (Львів, Україна)

«Проливати спасенний світ проміж темними людьми»: праця Івана Пулюя над сакральними текстами

ТИМОШИК Галина Василівна, доцент кафедри української мови ім. проф. Івана Ковалика Львівського національного університету ім. Івана Франка, кандидат філологічних наук, доцент (Львів, Україна)

Девтероканонічна література у новочасних перекладах Святого Письма (на матеріалі Книги Сираха)

ТИМО Тарас Мирославович, викладач богослов'я Українського католицького університету, доктор богослов'я (Львів, Україна)

Перекладацька стратегія текстів грекомовної патристики

КОЖУШНИЙ Олег прот., доцент Київської православної богословської академії, доцент Київського національного університету ім. Т. Шевченка, кандидат філологічних наук, доктор філософії з богослов'я, доцент (Київ, Україна)

«Щедрий», «щедроти», «ущедри», або деякі особливості перекладу літургійних текстів

МОРОЗ Тетяна Василівна, доцент кафедри методики викладання суспільно-гуманітарних дисциплін Комунального закладу «Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області», кандидат філологічних наук (Чернівці, Україна)

Діалектна лексика в українських перекладах книг Святого Письма П. Куліша й І. Пулюя та її лексикографічне опрацювання

ЖАБЕНКО Олександр Сергійович, підприємець
Апофатичний підхід у богослужбовому перекладі: окремі спостереження

НАЗАРЕНКО Михайло Анатолійович, магістр філології

«Хрищення» чи «хрещення»: роздуми над термінологічною проблемою

ПІДСУМКОВЕ ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

24 жовтня, п'ятниця

16.00–17.00

Посилання для приєднання:

<https://meet.google.com/cgo-ofxh-uto>

ПУРЯЄВА Наталія Володимирівна, старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, кандидат філологічних наук (Київ, Україна)

Українські літургійні переклади: пошук стилістичної рівноваги

КАЧМАР Марія, старший викладач кафедри музичної медієвістики та україністики Львівської національної музичної академії ім. М. Лисенка, кандидат мистецтвознавства (Львів, Україна)

ОСІНЧУК Юрій, старший науковий співробітник Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, кандидат філологічних наук (Львів, Україна)

БОНДАР Наталія, завідувач відділу стародруків та рідкісних видань Національної бібліотеки України ім. В. Вернадського, кандидат історичних наук (Київ, Україна)

Презентація видання «Воскресні богослуження Київського Октоїха 1629 року»

Інформація про роботу секцій (голови секцій)

Ухвала VI Міжнародної конференції «Українська
мова і сфера сакрального»

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ

Вітальне слово — 10 хв.

Доповідь на пленарному засіданні — 20 хв.

Доповідь на секційному засіданні — 15 хв.

Участь в обговоренні — 5 хв.

АДРЕСА КОНФЕРЕНЦІЇ: м. Київ, вул.
Трьохсвятительська, 8

Київська православна богословська академія
тел.: 067 277 10 59 (Пуряєва Наталія
Володимирівна)